

Den vanskelige diagnosen

I uken som har gått siden de to psykiatriske sakkyndige, Torgeir Husby og Synne Sørheim, la frem sin rapport, har diskusjonene gått høyt.

For mange var det et sjokk at et så kaldt planlagt og gjennomført terrorangrep og masse-drap skulle kunne gjennomføres av en som ikke var strafferettslig ansvarlig for sine handlinger. Men slik er norsk lov. Straffesystemet forutsetter at for at det skal ilegges straff, må den som har begått forbrytelse(n) kunne «bebreides» for sine gjerninger. Det unntar barn under femten år, bevisstløse, sterkt utviklingshemmede og psykotiske personer.

Det er ikke vanskelig å finne forståelse for en bred folkelig oppfatning om at massedrapsmannen er «gal» – at hans forbrytelser er så forrykte at de ikke på noen måter kan klassifiseres som normale.

Det er ikke å vente at man finner entydige psykiatriske oppfatninger om hva som feiler en slik person.

Men etter hvert som flere tunge fagfolk har lest rapporten til de sakkyndige går stadig flere ut og setter spørsmålsteget ved om diagnosen paranoid schizofreni er godt nok begrunnet. – Jeg kan ikke se noen annen løsning enn at retten må oppnevne nye sakkyndige, sa rettspsykiater Arne Thorvik som har 19 års erfaring, til Aftenposten i går.

Han og psykologiprofessor Sverre Torgersen mener begge etter å ha lest rapporten at diagnosen kan være riktig, men at den er for dårlig begrunnet.

Anders Behring Breiviks tilfelle sprenger naturlig nok de fleste forståelsesrammer for hva som kan motivere et menneske. Det er ikke å vente at man finner entydige psykiatriske oppfatninger om hva som feiler en slik person.

22. juli var også et angrep på det norske rettsfunnet, og det er særlig viktig at man ikke setter rettsstatens prinsipper til side når man skal behandle den.

Men også innenfor den normale saksgangen gis det fortsatt rom for å la flere enn de to oppnevnte sakkyndige få vurdere materialet.

Den rettsmedisinske kommisjon kan be om å få svar på spørsmål som synes uklare eller ikke godt nok begrunnet. De kan i ytterste konsekvens forkaste rapporten. Partene har også mulighet til å kreve en ny vurdering fra andre sakkyndige.

Et nytt blikk vil ikke nødvendigvis avfeie rapporten, den vil også kunne bidra til å bekrefte diagnosen de to sakkyndige er kommet frem til.

Norge vil aldri bli ferdig med 22. juli. Fremtidens nordmenn vil se tilbake på oss med kritiske blikk, for å se om vi virkelig håndterte utfordringene som ble lagt på oss på best mulig måte.

Derfor er det viktig at arbeidet gjennomføres på grundigst mulig måte.

Fotballfilosofisk

Brasils legendariske landslagskaptein Socrates er død av leversvikt. Han tømte litt for mange giftbegre.

ANSVARLIG REDAKTØR/ADM.DIR:
TORRY PEDERSEN

REDAKTØR AVIS: **HELJE SOLBERG**
REDAKTØR DIGITAL: **ESPEN EGIL HANSEN**
POLITISK REDAKTØR: **HANNE SKARTVEIT**

Seierherren

Vladimir Putin er fortsatt Russlands sterke mann. Men ikke fullt så sterk som tidligere. Det gir et visst håp – både for opposisjonen og for Russlands naboland, som har fulgt med økende skepsis hvordan tsar Putin har tedd seg i Kreml.

Det var ventet et visst tilbakeslag i valget på ny nasjonalforsamling (Dumaen). Men ikke så dramatisk – ikke så mye. Det ble en politisk nesestyver av rang som selv Putins ivrigste tilhengere hadde vanskeligheter med å forklare. Men det betyr likevel ikke at Putin-epoken i russisk politikk nærmer seg slutten. På ingen måte.

Vladimir Putin med støtte av partiet Det forente Russland er så å si garantert å vinne presidentvalget i mars. Det betyr at den tidligere KGB-agenten og nåværende statsminister rykker opp igjen til Kremles absolutte topposisjon. Og der kan han bli sittende i to perioder på til sammen 12 år.

Valgsvindel

I et normalt demokrati ville Vladimir Putin hatt god grunn til å la champagnen flyte etter søndagens valg. Hans parti berget tross alt flertallet i Dumaen, som har 450 plasser. Men Russland er hverken normalt eller demokrati, og selv ikke massiv valgsvindel kunne gi partiet tilbake et flertall på to-tredeler, som er nødvendig for å endre grunnloven etter eget forogdtbefinende.

Det nærmest haglet med meldinger om overgrep for valglokalene åpnet, og grov svindel under selve valget. Uavhengige russiske og utenlandske valgobservatører kunne ved selvsyn konstatere at bunker med stemmesedler ble stappet ned i valgurner, og det ble trikset med valglisten slik at samme velger plutselig hadde stemt både tre og fire ganger.

Dessuten ble de russiske opposisjonspartiene utsatt for massive hackerangrep. De samme

gjorde sosiale medier som rapporterte om uregelmessigheter og svindel. Mange av dem gikk i svart, og forble svarte til valget var over.

Enda verre

Vladimir Putin selv forsøkte å gjøre gode miner til slett spill da han kommenterte resultatene i valgkvarteret i Moskva. – Folket har levert et optimalt resultat, erklærte han. Men på storskjermen bak ham kunne alle lese at resultatet på langt nær var optimalt.

En tilbakegang som nærmet seg 20 prosent, er dårlig nytt for en macholeder som så på valget som en popularitetstest før det planlagte jobbytte med president Dmitrij Medvedev. Selv om den kommende presidentens medarbeidere forsøkte å overbevise utenlandske journalister om at russerne hadde stemt som forventet – på stabilitet.

Den russiske organisasjonen Golos, som hadde 2500 observatører i valglokaler over store deler av det enorme landet, hevdet at valgsvindelen var enda større enn det som hittil var kjent, og at Putins valgleder derfor var langt større enn offisielle oppgaver viste.

Valgresultatene i Moskva er en god pekepinn, mente Golos. Der fikk presidentens parti ganske nøyaktig fire ganger så mange stemmer som selv de beste valgdagsmålingene tydet på.

Drømmen

Innviklede valgeregler, usedvanlig strenge krav for å bli godkjent som kandidat til Dumaen og en sperregrense på hele syv prosent gjør at det blir langt mellom Putins politiske motstandere i den nye nasjonalforsamlingen.

Kommunistpartiet, som lever på drømmen om Sovjetunionen, blir det største og kanskje det eneste reelle opposisjonspartiet. De gjorde et meget godt valg med en nær fordobling av oppslutningen til rundt 20 prosent. Heller ikke gammelkommunistene – eller kanskje nykommunistene – var nådige i sin kritikk av valget, som de hevdet var gjennomsyret av skitne triks.

Partiformann Gennadij Ziuganov og hans trosfeller var for øvrig de eneste som drev valgkamp med hammer og sigd og store portretter av Josef Stalin – en underkjent leder på mange områder, som parti-

formannen sa i et intervju med den amerikanske storavisen The Wall Street Journal.

– For under Stalin levde vi i 30 år uten korrupsjon, forklarte han.

Svein A. Røhne

Akkurat Nå
svein.a.rohne@vg.no

TAORMINA (VG) Italias nye regjering leker ikke regjering. Statsminister Mario Monti la i går frem for parlamentet en kuttpakke på 30 milliarder euro over to år.

Kuttene er såpass drastiske for folk flest, at arbeids- og sosialminister Elsa Fornero begynte å gråte da hun presenterte den nye pensjonsreformen.

Innretningen er til forveksling lik den norske modellen, hvor en ytelsesbasert pensjon (med utgangspunkt i den enkeltes lønn i pensjonsåret) blir erstattet med en innskuddsbasert pensjon. Denne bygger på hva den enkelte har betalt inn gjennom et gitt arbeidsløp. I Italia har dette vært 40 år, nå øker det til 42 år (menn) og 41 år (kvinner).

Samtidig øker pensjonsalderen fra 65 til 66 år for menn og fra 60 til 62 for kvinner. Statens inntekter skal også forbedres. Monti avvikler forgjengerens skatteletter og gjeninnfører en eie-domsskatt som alene vil bringe inn en tredjedel av sparepakken, ti milliarder euro. Italienske rikinger truet i går med kollektiv utflytting til Monaco.

Mange av disse har nytt godt av italienske støtteordninger i næringslivet, uten å betale en euro tilbake i skatt. Ikke ulikt Berlusconi selv.